

Αληθινές
ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΜΠΡΑΪΑΝ ΓΚΡΟΥΒΕΡ

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΖΙΜ ΡΙΚΑΡΝΤΣ

Πέρα από τη

ΡΩΣΙΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: OUT OF RUSSIA
Από τις Εκδόσεις John Blake, Λονδίνο 2009

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Πέρα από τη Ρωσία**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Brian Grover

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Φανή Πανταζή

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ — ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Αρετή Κολλάτου

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ηλίας Μασσούρης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Brian Grover & Jim Rickards, 1994

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2010

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2010, 2.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-453-670-2

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΜΠΡΑΪΑΝ ΓΚΡΟΥΒΕΡ
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΖΙΜ ΡΙΚΑΡΝΤΣ

Πέρα από τη
ΡΩΣΙΑ

Μετάφραση: Φανή Πανταζή

ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Το *Out of Russia* βασίζεται σε μια πραγματική ιστορία. Ωστόσο, οι συγγραφείς έδωσαν στο πόνημά τους μυθιστορηματικό χαρακτήρα επεμβαίνοντας σε πρόσωπα και γεγονότα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Για την εκπληκτική ερωτική ιστορία που θα διαβάσετε να ευγνωμονείτε τον Λαβρέντι Μπέρια. Ο Μπέρια γεννήθηκε το 1899 και κατάφερε να γίνει αρχηγός της διαβόητης μυστικής αστυνομίας του Στάλιν, θέση που κατείχε μέχρι που εκτελέστηκε από τον Χρουτσόφ το 1953. Πρέπει να πούμε πως ήταν μάλλον κάθαρμο.

Ωστόσο, έκανε ένα καλό στη φοβερή του ζωή. Αυτό έγινε όταν ένωσε έναν ρομαντικό Άγγλο μηχανικό ονόματι Μπράιαν Γκρόουβερ με την όμορφη Ρωσίδα αγαπημένη του Ιλεάνα Πέτροβνα. Διάβασα γι' αυτή την ασυνήθιστη πράξη καλοσύνης σε μια βιογραφία του Μπέρια και μαγεύτηκα από την ιστορία.

Κατάφερα τελικά να ανακαλύψω τον Μπράιαν Γκρόουβερ σε μια απομονωμένη φάρμα στο Τρανσβάαλ της Νότιας Αφρικής. Ήταν 90 χρονών, αλλά είχε απόλυτη διαύγεια. Ο λόγος του ήταν συναρπαστικός και όταν μιλήσαμε από τηλεφώνου αλλά και όταν είχαμε μια τετ α τετ συζήτηση – με κάλεσε να τον επισκεφθώ για να μου διηγηθεί την υπέροχη ιστορία του. Η φάρμα του βρισκόταν στο

τέλος ενός λασπωμένου χωματόδρομου 45 χιλιομέτρων και το νοικιασμένο αυτοκίνητό μου κόλλησε επανειλημμένα στη βαθιά κόκκινη λάσπη –με πολλές μαϊμούδες και άγρια ζώα ολόγυρα– μέχρι να καταφέρω να παρκάρω στην πύλη του μικρού αγροτόσπιτου.

«Πρέπει να πεινάς», μου είπε φιλόξενα εκείνος καθώς έφτιαχνε στα γρήγορα ένα ηγεμονικό πρωινό με έξι αυγά και μισή φρατζόλα σπιτικό ψωμί για τον καθένα, συν ένα βουνό άγρια μανιτάρια που είχε μαζέψει το πρωί.

Διέκοψε το γεύμα μας δύο φορές για να τραβήξει από τη ζώνη του ένα περιστροφικό και να πυροβολήσει προς τους μπαμπούνους που ζύγωναν τη φορτωμένη καρπούς σοδειά του. Αργότερα, μου έδειξε με καμάρι την πανάρχαια μοτοσυκλέτα του που χρησιμοποιούσε ακόμη για να κάνει τις προμήθειές του από την πόλη. Ήταν, επίσης, φοβερά περήφανος για την υπέροχη συλλογή φωτογραφιών που είχε τραβήξει με την καταπληκτική επαγγελματική κάμερα Χάσελμπλαντ.

Η Ιλεάνα είχε πεθάνει πριν από μερικούς μήνες, λίγο μετά τον ανέμελο εορτασμό της πεντηκοστής όγδοης επετείου του γάμου τους. Όπως καθόμαστε λοιπόν και κουβεντιάζαμε στον όμορφο κήπο του, περιστοιχούμενοι από μια χρωματική πανδαισία ανθισμένων λουλουδιών, ένα δάκρυ κυλούσε πού και πού στο μάγουλό του όταν μου μιλούσε για το εκπληκτικό ειδύλλιό τους. Η ερωτική ιστορία ανάμεσα σε δύο ανθρώπους που μαλάκωσε τις καρδιές δικτατόρων και τυράννων ήταν κατά την άποψή μου η μεγαλύτερη κατάφαση στη ζωή.

Στο τέλος, αφού κουβεντιάσαμε επί μέρες, τον ρώτησα αν φοβήθηκε μήπως πεθάνει όταν έκανε τη φοβερή πτήση πάνω από το Σιδηρούν Παραπέτασμα.

«Όχι, καθόλου, κύριε Μπλέικ», αποκρίθηκε εκείνος. «Χωρίς την Ιλεάνα, βλέπεις, ήμουν ήδη πεθαμένος. Προτιμούσα να σκοτωθώ πραγματικά παρά να αντιμετωπίσω το ενδεχόμενο μιας ζωής χωρίς εκείνη. Τελικά, όλα χαλάλι της!»

Τζον Μπλέικ, Φεβρουάριος 2008

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ξύλινη πολυθρόνα τρίζει καθώς γέρνω μπρος-πίσω. Στο βάθος, τα όρη Σούτπανσμπεργκ λούζονται στο απογευματινό φως του ήλιου. Αν και ένα από τα εκπληκτικότερα θεάματα της φύσης, τούτο τον καιρό με ενδιαφέρει λιγότερο από τη μικρή ασημένια κασετίνα με την κουρελιασμένη κορδέλα που κρατάω στα χέρια μου. Οι περίτεχνες σπείρες στις κόχες της έχουν μαυρίσει μετά από τόσα χρόνια χρήσης, θυμίζοντας διακριτικά τις γενιές που τη φύλαγαν ως κόρη οφθαλμού και μετά την παρέδιδαν από μάνα σε κόρη. Έχω παίξει κι εγώ το ρόλο μου δείχνοντάς την περήφανα στους φίλους μου ή, όπως τώρα, νιώθοντας απλώς την απαλότητά της καθώς θυμάμαι την αξιοθαύμαστη γυναίκα που μου τη χάρισε.

Στο εσωτερικό, το μικροσκοπικό πορτρέτο ξεθωριάζει, αλλά έχει ακόμη τη δύναμη να με συγκινεί. Είναι μια απλή ακουαρέλα με καμιά τριανταριά επιδέξιες πινελιές οι οποίες αποδίδουν με πιστότητα τη Λένα μου. Ο άγνωστος ζωγράφος των δρόμων του Γκρόζνι έχει ιστορήσει τέλεια τις λίγες καστανοκόκκινες μπούκλες στο μέτωπό της, τις ρυ-

τίδες στην άκρη των χειλιών, το λακκάκι στο πιγούνι της κι ένα ίχνος από τη μικρή ελιά στο μάγουλο. Φαίνεται πως μαγεύτηκε κι εκείνος, όπως εγώ, μέσα σε λίγα λεπτά και ο φευγαλέος θαυμασμός του αποτυπώθηκε σ' αυτό το γοητευτικό πορτρέτο. Σίγουρα, μετά θα στράφηκε στο επόμενο πρόσωπο που θα ξόδευε λίγα ρούβλια για ένα ερωτικό ενθύμιο. Για μένα όμως η μαγεία συνέχισε να μεγαλώνει. Κυρίεψε τη ζωή μου και με έσπρωξε να κάνω πράγματα που με ξαφνιάζουν ακόμη. Μου προκάλεσαν πόνο· μερικές φορές απόγνωση. Τελικά όμως έγινα ένας πραγματικά ευτυχισμένος άνθρωπος.

1

Μόνο μία συμβουλή μου έδωσε η μάνα μου: «Μπράϊαν, μην παντρευτείς γυναίκα φτωχή. Μια μέρα θα το μετανιώσεις πικρά».

Δεν ήξερε, βλέπετε, ότι είχα ήδη παντρευτεί όταν για μια ακόμη φορά επαναλάμβανε αυτό το τροπάρι στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Και είχε δίκιο! Μετάνιωσα για το γάμο μου. Όχι γιατί η Μάντι δεν ήταν πλούσια, αλλά γιατί αποδείχτηκε ότι το μόνο που ήθελε το ελεύθερο πνεύμα της, που με είχε καταπλήξει όταν πρωτογνωριστήκαμε, ήταν να με καθλώσει στη ρουτίνα μιας δουλειάς γραφείου, με την ελπίδα ότι θα γίνω κάποτε διευθυντής τράπεζας.

Κανένας τρίτος δε θα υποψιαζόταν τίποτε. Στην πραγματικότητα, πίσω από τους τοίχους του λιτού αρχοντικού στο Χομ Κάουντις όλα τα μέλη της βολεμένης μεσοαστικής οικογένειας Γκρόουβερ ζούσαν μέσα σε μια απογοήτευση. Για τους γονείς μου, η μεγαλύτερη όλων ήταν το πώς εξελίχθηκα εγώ. Γεννημένος την πρώτη χρονιά του εικοστού αιώνα, απολάμβανα όλα τα πλεονεκτήματα

που συνόδευαν τον τρόπο ζωής των μεσοαστών. Μέχρι την ηλικία των εννέα είχα δασκάλα σπίτι· μετά φοίτησα στο δημόσιο σχολείο. Ενώ ο πατέρας και η μητέρα μου δεν ήταν ποτέ πολύ κοντά μου, μου έδωσαν ό,τι θεωρούσαν απαραίτητο· και είχαν κάθε λόγο να πιστεύουν πως μεγαλώνοντας θα γινόμουν σαν αυτούς – ένας γιος για τον οποίο θα μπορούσαν να είναι περήφανοι.

Η αλλαγή ήρθε την εποχή που πήγαινα στο πανεπιστήμιο. Το Κέμπριτζ άφηνε χώρο για βασιανιστικές αμφιβολίες που μου τριβέλιζαν το μυαλό. Δεν ήμουν υποχρεωμένος να καταταγώ στο στρατό για να εκπληρώσω τις φιλοδοξίες που έτρεφε για μένα ο πατέρας μου από την πρώτη μέρα που με άφησε στην περίφημη σχολή Τσάρτερχαουζ· ούτε ήμουν υποχρεωμένος να παντρευτώ την κόρη μιας πλούσιας, κοσμικής οικογένειας για να κάνω τη μητέρα μου ευτυχισμένη. Είχα δίπλωμα μηχανικού και αυτό μπορούσε να γίνει διαβατήριο για μια πολύ πιο άνετη και ελκυστική ζωή. Συνειδητοποίησα την πραγματικότητα απότομα. Το μεγαλύτερο σοκ όμως προέκυψε από το ότι δεν το είχα σκεφτεί ποτέ μέχρι εκείνη τη στιγμή. Ξαφνικά μου φαινόταν αυτονόητο και εύκολο.

Μια βδομάδα μετά την αποφοίτησή μου απέφυγα σκόπιμα την από καιρό προγραμματισμένη συνέντευξη που θα μου άνοιγε τις πόρτες της στρατιωτικής εκπαίδευσης. Αντί γι' αυτό, πήγα στα γραφεία της Σελ και κατάφερα να βρω μια θέση στις πετρελαιοπηγές του Σαραβάκ της Μαλαισίας. Στο τρένο προς το σπίτι πρόφερα σιγανά τη λέξη – είχε γεύση εξωτική και άξιζε το βάσανο της παγερής υποδοχής που θα μου έκαναν οι γονείς μου όταν θα τους έλεγα τα μαντάτα.

Αλλά, τώρα, η εταιρεία στο Σαραβάκ είχε κλείσει λόγω

της ύφεσης· και καθώς τελείωνε το 1930, εγώ απολάμβανα τα πρώτα μου Χριστούγεννα στο σπίτι, όπου θα έμενα κάμποσες μέρες. Είχα επιστρέψει κυρίως από καθήκον. Κι ενώ χαίρονταν που με έβλεπαν, οι γονείς μου δεν παρέλειπαν να υπογραμμίζουν τακτικά πως είχα καταστρέψει τη ζωή μου και να εκφράζουν την ελπίδα ότι από τη στιγμή που είχα έρθει στα συγκαλά μου θα έβρισκα μια δουλειά της προκοπής και θα γινόμουν μέλος των καθωσπρέπει κύκλων της Δυτικής Ακτής, αντί να χαραμίζω τη ζωή μου με τους εργάτες πετρελαιοπηγών που συναναστρεφόμουν.

«Το κακό μ' εσένα, νεαρέ, είναι ότι δεν ακούς ποτέ», είπε ο πατέρας καθώς τεμάχιζε την πάπια – μία μομφή σε κάθε μερίδα!

Ένωθα ελάχιστα δεμένος με αυτούς τους δύο ανθρώπους που φαίνονταν να ανήκουν σ' έναν κόσμο διαφορετικό από αυτόν που ήξερα, αυτόν που με παρέσυρε συνεχώς σε καινούργιες εμπειρίες και καινούργια μέρη. Ήξερα ότι τους απογοήτευα, αλλά μόνο τη δεύτερη ημέρα των Χριστουγέννων συνειδητοποίησα ακριβώς το βαθμό της απογοήτευσής τους. Είχε έρθει για φαγητό ένας παλιός τους φίλος. Ήταν απόλυτα συντονισμένος στη γραμμή τους, συμφωνώντας με τη μητέρα στο ότι «η λέσχη των ροταριανών έκανε σπουδαίες αγαθοεργίες για τους φτωχούς» και γνέφοντας ζωηρά όταν ο πατέρας αποφάνθηκε ότι «αυτά τα μούτρα είναι αχάριστα, ό,τι και να τους κάνεις». Στον καφέ, η συζήτηση στράφηκε σ' εμένα και στο τι έκανα τα χρόνια που έλειπα. Πριν προλάβω να απαντήσω, η μητέρα είπε: «Ο Μπράϊαν ήταν σε αποστολή. Έκανε μια εξερεύνηση στο Σαραβάκ!»

Ήμουν έτοιμος να τη διορθώσω, όταν πρόσεξα το βλέμμα του πατέρα και συνειδητοποίησα πως ήταν τα-

μπού να παραδεχτώ ότι αντλούσα πετρέλαιο εν μέσω μιας ορδής άξεστων εργατών με βρόμικα χέρια. Αυτό που ένιωθαν ήταν κάτι παραπάνω από απογοήτευση. Ήταν ντροπή!

Η μητέρα, με τόσα χρόνια εκλεπτυσμένων κοινωνικών συναναστροφών, οδήγησε με άνεση τη συζήτηση σε ασφαλέστερο έδαφος και ύστερα από λίγο εγώ ζήτησα συγγνώμη λέγοντας ότι έπρεπε να γράψω μια σημαντική επιστολή. Στην πραγματικότητα ήταν ένα σύντομο σημείωμα που εξηγούσε στους γονείς μου ότι λυπόμουν που ένιωθαν έτσι, αλλά έπρεπε να ζήσω τη ζωή μου όπως νόμιζα εγώ. Εξέφρασα την ελπίδα ότι την επόμενη φορά που θα βλέπόμεστε θα καταφέρναμε να αποδεχτούμε ο ένας τις διαφορές του άλλου και τελείωνα με μια κάπως παιδιάστικη ικανοποίηση: «Σας παρακαλώ, μην ανησυχείτε για μένα. Μπορώ να φροντίζω τον εαυτό μου. Πάντα μπορούσα».

Μάζεψα τα πράγματά μου και γλίστρησα αθόρυβα έξω. Σχεδόν όλα όσα είχα να επιδείξω από τα χρόνια της ανεξαρτησίας μου ήταν χωμένα σε δύο σάκους. Επιπλέον, είχα μια τρίμηνη αποζημίωση, έναν αποτυχημένο γάμο, δύο βαθύτατα απογοητευμένους γονείς και μια λίστα που μου είχε δώσει ο δικηγόρος της οικογένειας με διευθύνσεις ανθρώπων που ενδεχομένως θα μου έδιναν δουλειά. Επιπλέον, την αισιοδοξία μου, συν τη φιλία ενός Αμερικανού που άκουγε στο όνομα Φρανκ.

2

Σίγουρα οι γονείς μου θα απέρριπταν ασυζητητί τον Φρανκ Μπράουν. Εκτός της δεδομένης αποτυχίας του να γεννηθεί στο Τέξας, ήταν χοντροκομμένος, ντόμπρος και όχι πάντα κατάλληλος για συντροφιάς ευγενών. Έρχονταν μάλιστα στιγμές που οι χοντράδες του πρόσβαλλαν τις καλλιεργημένες στο Κέμπριτζ ευαισθησίες μου. Αλλά ήταν ο πιο σίγουρος φίλος και συμπαραστάτης μου.

Γνωριστήκαμε στο Σαραβάκ. Οι πρώτοι μήνες δεν ήταν εύκολοι. Η προφορά μου με ξεχώριζε από τους άλλους εργαζόμενους στις πετρελαιοπηγές, η απειρία και τα λάθη μου δε με έκαναν και τόσο αγαπητό, και άρχισα να αναρωτιέμαι αν ήμουν φτιαγμένος γι' αυτή τη ζωή. Τότε εμφανίστηκε ο Φρανκ. Ήταν ψηλός – ξεχώριζε ακόμη και ανάμεσα στους εργάτες των πετρελαιοπηγών. Δούλευε στις πετρελαιοπηγές είκοσι χρόνια, από το Ντάλας μέχρι το Μιντλ Ιστ. Είχε τη δουλειά στο αίμα του κι ακόμη εμφανέστερα στο σώμα του. Τα χέρια του είχαν κάλους στα σημεία όπου αμέτρητες φουσκάλες είχαν σκάσει και επουλωθεί, μέχρι που το δέρμα έχασε την ελαστικότητά του

και δεν ξαναφουσκάλιασε πια. Τα διαποτισμένα από την πίσσα μπράτσα του είχαν μαύρα στίγματα και ουλές από εκρήξεις ζεματιστού υδρατμού. Ακόμη και στα σαράντα του ήταν αρκετά δυνατός ώστε να παραβγαίνει με οποιονδήποτε άντρα στη δουλειά, αρκετά ατρόμητος και σβέλτος ώστε να αλωνίζει άφοβα σε πλατφόρμες ύψους εκατό μέτρων και με αρκετή ενέργεια ώστε να απολαμβάνει ένα ξενύχτι στο μπαρ μετά από μια μέρα μέσα στη λαύρα και τη σκόνη.

Η πείρα του απέσπασε αμέσως το σεβασμό όλων των εργατών και ο μποέμικος χαρακτήρας του σήμαινε ότι γρήγορα έγινε δημοφιλής. Προς μεγάλη μου έκπληξη, με ξεχώρισε και μου έδωσε να καταλάβω ότι είχα προκαλέσει την προσοχή του. Όταν τον γνώρισα καλύτερα τον ρώτησα γιατί. Μου είπε: «Έδειχνες να χρειάζεσαι βοήθεια».

Είχε δίκιο. Αλλά εκείνο που, όπως υποψιάζομαι, ήταν γι' αυτόν στην αρχή ένας κάπως ευχάριστος τρόπος να περνάει την ώρα του –η γνωριμία με τούτο τον παράξενο, εκτός τόπου Εγγλέζο– εξελίχτηκε γρήγορα σε κάτι περισσότερο: Γίναμε ομάδα. Εγώ γνώριζα τις θεωρίες και τις παγκόσμιας εμβέλειας ιδέες που κυοφορήθηκαν στο Κέμπριτζ, εκείνος ήταν πρακτικός και μου έδειχνε πώς να επιμένω και να αναδεικνύω την καλή πλευρά των αξιολογών ανθρώπων χωρίς να γίνομαι τσιράκι τους. Όντας φίλος του Φρανκ έγινα αποδεκτός από όλους και στο τέλος της χρονιάς ήμαστε επιστάτες μιας πετυχημένης ομάδας και υπεύθυνοι για την κύρια πετρελαιοπηγή της περιοχής.

Του άρεσε να με πειράζει, να με φωνάζει με το παρατσούκλι «ο καθηγητής» και να με κατηγορεί ότι είμαι αιθεροβάμων. Διασκέδαζε πάντα όταν κατάφερνε να κάνει τις βαριές δουλειές πιο σβέλτα από μένα. Ήξερα όμως ότι

με εκτιμούσε και μετά τη δουλειά κάναμε πολλές ώρες παρέα οι δυο μας. Ύστερα από λίγο καιρό, εκμεταλλευόμενοι τον ελεύθερο χρόνο μας, άλλοτε με ήρεμη κουβεντούλα και άλλοτε μέσα σε μια άνετη σιωπή, φτιάξαμε μια σχεδία από καλάμια που ευδοκίμούσαν στην περιοχή. Σαν την τελειώσαμε, αυτό που απολαμβάναμε περισσότερο ήταν να ανοιγόμαστε στα μισά του ποταμού Ρετζάνγκ, να ρίχνουμε για άγκυρα ένα σχοινί με πέτρα και να λικνιζόμαστε ελαφρά ανταλλάσσοντας ιστορίες και πίνοντας μπίρα εισαγωγής που είχε φτάσει ειδικά για τους εργαζόμενους των πετρελαιοπηγών.

Έμαθα να σέβομαι τη συμβουλή του. Δεν την ακολουθούσα βέβαια πάντα – συνήθως, κατόπιν εορτής, μετάβιωννα που δεν τον άκουγα. Σίγουρα έπρεπε να είχα προσέξει περισσότερο όταν μου είπε να μη δεχτώ τη δουλειά που μου πρόσφεραν στην Καλιφόρνια – στις εκεί πετρελαιοπηγές· μου τόνισε μάλιστα ότι ο ήλιος ήταν εξίσου ανελέητος, μόνο η τοπική ώρα άλλαζε, και ότι όλες οι πετρελαιοπηγές ήταν ίδιες, προσθέτοντας το επιχείρημα που θεώρησα μοιραίο: δε θα ήταν εκεί αυτός να μου κρατάει το χέρι. Αλλά εγώ ήμουν ανήσυχος, και έφυγα. Για την ακρίβεια, δεν είχα κανένα πρόβλημα με τη δουλειά. Αυτό που με τραβούσε ήταν το ταξίδι ως εκεί.

Το καράβι ήταν γεμάτο οικογένειες εμικρέδων και ηλικιωμένα ζευγάρια που έκαναν συνεχώς κρουαζιέρες. Ευχαριστημένοι που τα πρόθυμα γκαρσόνια ικανοποιούσαν κάθε τους καπρίτσιο, δεν ενδιαφέρονταν καν να κατεβούν από το πλοίο όταν πιάναμε καινούργιο λιμάνι. Εγώ βαριόμουν. Δεν είχα τι να κάνω, παρεκτός του να διαβάζω ή να γέρνω στην κουπαστή και να χαζεύω τα πλοία που έσκιζαν τη θάλασσα αφρίζοντας. Μερικές νύχτες έπαιζα χαρ-

τιά με τους ναυτικούς που είχαν ρεπό. Και τότε, ένα βράδυ μετά το δείπνο, γνώρισα μια γυναίκα από την Αλαμπάμα που με σύστησε στην κόρη της.

«Μπράϊαν, από δω η Μαντλίν...» Έκανε τη μεγάλη ευρωπαϊκή περιοδεία, με πληροφόρησε η κυρία Τζέικομπς με κάτι παραπάνω από απλή ικανοποίηση. Η Μαντλίν ήταν πολύ όμορφη – λεπτοκαμωμένη, με κοντά ξανθά μαλλιά που πλαισίωναν απαλά το πρόσωπό της και δυο μεγάλα πράσινα μάτια που σε καθήλωναν. Πρόσεξα ότι δε χαμογελούσαν και σκοτεινίαζαν το υπόλοιπο πρόσωπό της, αλλά δεν έδωσα σημασία. Είχα ανακουφιστεί που μπορούσα να κουβεντιάζω με κάποια νέα και όμορφη. Όπως κι εγώ, φαινόταν να προσπαθεί απεγνωσμένα να μη γίνει αντίγραφο των γονιών της. Ενώ η μητέρα της έκανε το γύρο της Ευρώπης γιατί ήταν της μόδας, η Μαντλίν ήταν πραγματικά γοητευμένη από τα αξιοθέατα που είχε δει στη Ρώμη, στο Παρίσι και το Λονδίνο.

Από τότε, τρώγαμε τακτικά μαζί. Τώρα που το ξανασκέφτομαι, καταλαβαίνω ότι το σχεδίαζε η φοβερή κυρία Τζέικομπς που κατάφερνε να πέφτει πάνω μου στο κατάστρωμα λίγο προτού το γκογκ αναγγείλει το δείπνο. Εμένα όμως δε με ένοιαζε. Ήμουν σχετικά άπειρος με τις γυναίκες και απολάμβανα το ενδιαφέρον της. Ξαφνικά, το ταξίδι μεταμορφώθηκε. Η πρώτη μου σκέψη κάθε πρωί ήταν να βρω τη Μάντι – κι εκείνη χαιρόταν σαφώς που με έβλεπε. Παίζαμε παιχνίδια του καταστρώματος, βολτάραμε από την πρύμνη στην πλώρη και χωνόμασταν χαχανίζοντας σε ανοίγματα και εσοχές προσπαθώντας να αποφύγουμε τη φοβερή μητέρα της. Το βράδυ κρυβόμασταν στις σκοτεινές, γεμάτες καπνό γωνιές του καζίνο. Για να είμαι ειλικρινής, με εντυπωσίαζε αυτή η κοσμική κο-

πέλα που ήξερε να κυκλοφορεί ανάμεσα στα τραπέζια του καζίνο, να κερδίζει εκατοντάδες δολάρια και μετά να ξοδεύει αδιάφορα τα λεφτά σ' ένα μόνο στοίχημα ή πα-
ραγγέλλοντας αφειδώς κοκτέιλ.

Περνούσαμε ωραία μαζί. Μάλιστα, όταν ρίξαμε άγκυρα στην Αμερική, ενθουσιάστηκα που δέχτηκε να κρατήσουμε επαφή. Εγώ πήγα στο Λονγκ Μπιτς, εκείνη γύρισε στην πατρίδα της· και επί ενάμιση χρόνο αλληλογραφούσαμε τακτικά. Τα γράμματά της ήταν ζεστά, διασκεδαστικά και γεμάτα από την ολοφάνερη λαχτάρα της να γνωρίσει περισσότερο τον κόσμο, να αποτινάξει τη σκόνη της Αλαμπάμα και τη ζωή που σχεδίαζαν γι' αυτήν οι γονείς της. Όσο πιο πολύ απείχαμε, τόσο πιο κοντά ερχόμαστε. Την είδα μόνο μια φορά. Είχα μια βδομάδα άδεια και φιλοξενήθηκα στο πατρικό της. Όλα ήταν πολύ καθωσπρέπει. Πήγαμε για χορό, είδαμε μια ταινία. Το τελευταίο βράδυ τη φίλησα. Ένωθα αυτό που φανταζόμουν πως πρέπει να ήταν ο έρωτας. Κάπου στη διαδρομή μου μπήκε στο μυαλό η ιδέα ότι το επόμενο αναπόφευκτο βήμα έπρεπε να είναι ο γάμος.

Δεν είχα πολύ καιρό να το σκεφτώ. Όταν γύρισα στην Καλιφόρνια ανακάλυψα ότι με είχαν μεταθέσει στο Τρινιτάντ κι έτσι έγραψα στη Μαντλίν και της έκανα πρόταση γάμου, ζητώντας της να έρθει μαζί μου στις Δυτικές Ινδίες. Δέχτηκε. Οι γονείς της ενθουσιάστηκαν. «Η Μαντλίν μας, ξέρετε, παντρεύεται έναν πλούσιο Άγγλο», έλεγαν με καμάρι. Έγινε ένας βιαστικός, διακριτικός γάμος στη Νέα Υόρκη. Δεν είχαμε καιρό για ταξίδι του μέλιτος, αλλά πίστευα ότι η ζωή στο Τρινιτάντ θα ήταν κάτι σαν διακοπές.

Όταν το πλοίο μας άραξε στο Πορτ οφ Σπείν υπό τους ήχους μιας μπάντας πνευστών, ένιωσα σαν να είχα βγει

στις ακτές του παραδείσου. Όπου και να κοιτούσαμε μας έγνεφαν χιλιόμετρα απάτητης λευκής άμμου. Πιο πέρα στέκονταν μικρά αγόρια έτοιμα να σκαρφαλώσουν στις φοινικιές που φύτρωναν στην ακτή και να μας κόψουν μια δροσιστική καρύδα. Ήμουν ερωτευμένος, είχα τη γυναίκα μου στο πλευρό μου και μια δουλειά που μου άρεσε. Νόμιζα ότι η ζωή ήταν τέλεια. Γρήγορα όμως φάνηκε πως δεν ήταν αυτό το είδος της περιπέτειας που είχε ονειρευτεί η Μαντλίν. Τους επόμενους μήνες συνειδητοποιήσα ότι η γυναίκα μου είχε περισσότερα κοινά σημεία με τους γονείς μου παρά μ' εμένα. Όχι ότι σιχαινόταν τον τρόπο ζωής της οικογένειάς της· απλώς αντιδρούσε γιατί περιστοιχιζόταν από ανθρώπους μιας παλαιότερης γενιάς και κουμάντο έκανε η μητέρα της, ενώ αυτή ήθελε να είναι περισσότερο οικοδέσποινα παρά διακοσμητική κόρη. Ήλπιζε ότι ο γάμος θα της επέτρεπε να έχει το δικό της σαλόνι, με τους δικούς της φίλους. Καταριόταν το Τρινιντάντ. Σιχαινόταν τις ατέλειωτες ώρες που δούλευα και περιφρονούσε τους συνεργάτες μου. Από την πρώτη μέρα γκρίνιαζε για την υγρασία, το φαγητό και τους ντόπιους.

Αυτό που ζούσαμε δεν ήταν εκείνο που περίμενα απ' το γάμο. Εξακολουθούσα να αγαπώ τη Μαντλίν, αλλά λαχταρούσα να ξαναβρώ την πνευματώδη γυναίκα που είχα γνωρίσει στο πλοίο ή την αποστολέα των υπέροχων γραμμάτων. Φαίνεται πως ήταν όλα μια πλεκτάνη για να τυλίξει τον ελκυστικό άντρα που νόμιζε πως μπορούσε να μεταμορφώσει σε ιδανικό σύζυγο. Πίστευε ότι αδικούσα τον εαυτό μου κάνοντας αυτή τη δουλειά – μου το έλεγε, υπογραμμίζοντας ότι θα ήταν καλύτερα να πάω στην τράπεζα που δούλευε κι ο πατέρας της. «Σε λίγα χρόνια θα

είσαι διευθυντής», έλεγε, απορώντας που δεν έβρισκα την ιδέα ελκυστική.

Προσπάθησα να δω τα πράγματα από τη σκοπιά της. Συνειδητοποίησα ότι μπορεί να ένιωθε νοσταλγία και, ενώ εγώ συναντούσα πάμπολλους ανθρώπους στη δουλειά μου, εκείνη έμενε ατέλειωτες ώρες μόνη. Βασίστηκα στην ελπίδα ότι θα έκανε καινούργιους φίλους, θα προσαρμοζόταν και θα απολάμβανε το Τρινιντάντ όσο κι εγώ, αλλά μια μέρα, στο φόρτε ενός έντονου καβγά, μου πέταξε μια τοπική εφημερίδα της Αλαμπάμα και φώναξε: «Να τι πιστεύω για σένα και γι' αυτό το απολίτιστο μέρος!» Μέσα υπήρχε ένα άρθρο που είχε γράψει γελοιοποιώντας τους εργάτες των πετρελαιοπηγών για τους άξεστους τρόπους τους και χλευάζοντας την πρωτόγονη ζωή στο Τρινιντάντ.

Σύντομα κοιμόμαστε σε διαφορετικά κρεβάτια. Λίγες βδομάδες αργότερα γύρισα σπίτι και τη βρήκα να στέκεται στο σαλόνι ντυμένη με ταξιδιωτικά ρούχα και τη βάλιτσα δίπλα στα πόδια της.

«Γυρίζω σπίτι», είπε. «Αν έρθεις μαζί μου τώρα, θα σε συγχωρήσω».

Δεν ένιωθα να με εκφράζει μια τέτοια αντιληψη. «Έχω τη δουλειά μου, Μάντι. Δεν μπορώ να τα βροντήξω και να φύγω».

«Τότε τέρμα, μέχρι να έρθεις στα συγκαλά σου!»

«Τέρμα λοιπόν!» αποκρίθηκα κι εγώ.

Εκείνη γύρισε στην Αμερική κι εγώ έμεινα πίσω. Σκέφτηκα να την ακολουθήσω, να προσπαθήσω να τα φτιάξουμε. Μπορεί να στάθηκα εγωιστής. Ίσως έπρεπε να κάνω μια προσπάθεια να γίνω το είδος του συζύγου που ήθελε. Αλλά ήξερα πως μου ήταν αδύνατον να ευτυχίσω

σε μια τράπεζα της Αλαμπάμα, όπως ήταν και για τη Μάντι αδύνατον να χαίρεται που ήταν σύζυγος ενός πετρελαιά της Καραιβικής. Ύστερα από λίγο της ζήτησα διαζύγιο. Αρνήθηκε. Η πικρία στο γράμμα της με ξάφνιασε. Έγραφε πως εξευτελιζόταν καθημερινά εξαιτίας της απουσίας του συζύγου της και πως αν νόμιζα πως μπορούσα να αρχίσω μια καινούργια ζωή χωρίς να πληρώσω το τίμημα ήμουν γελασμένος. Κατέληγε με μια πρόταση γραμμένη με κεφαλαία: «ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΘΑ ΜΟΥ ΤΟ ΠΛΗΡΩΣΕΙΣ!»

Ήταν η τελευταία φορά που είχα νέα της και, περιέργως, σε λίγο ένωθα λες και η Μάντι δεν είχε υπάρξει ποτέ. Έμεινα στο Τρινιντάντ έναν περίπου χρόνο και μετά γύρισα στο Σαραβάκ, όπου ξαναβρήκα τον Φρανκ. Η αποκάλυψη του αποτυχημένου γάμου μου ήταν γι' αυτόν άλλη μια αφορμή να με πειράζει και να λέει: «Σου είπα να μη φύγεις. Έπρεπε να με είχες ακούσει!».

Αυτός με προειδοποίησε πως η δουλειά στο Σαραβάκ επρόκειτο να τελειώσει. Οι εφημερίδες των τελευταίων ημερών του Οκτωβρίου του 1929 άργησαν λίγο να φτάσουν ως εμάς, αλλά μόλις τις διάβασε ο Φρανκ κατάλαβε ότι τα κύματα που έπνιγαν τη Γουόλ Στριτ θα έφταναν χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, ως τις δικές μας ακτές, και ότι θα είχαν ακόμη πιο ασυγκράτητη δύναμη. Όπως πάντα, είχε δίκιο.

«Τι θα κάνεις;» με ρώτησε όπως καθόμασταν στη σχεδία μας πίνοντας κρύα μπύρα.

«Μάλλον θα γυρίσω στο Λονδίνο να δω τι γίνεται. Κάτι θα φανεί. Πρέπει να έρθεις μαζί μου. Θα βρούμε μια δουλειά σε κάποιο μακρινό μέρος του κόσμου και θα ξεχάσουμε όλες αυτές τις σκοτούρες».

Ήξερε από ένστικτο ότι η έγνοια μου δεν ήταν μόνο

να βρω δουλειά. «Ίσως», είπε. «Δεν μπορείς να ξεφεύγεις για πάντα, ξέρεις. Μια μέρα θα σε κυνηγήσει, και θα σου κάνει τη ζωή μαύρη».

«Όχι», αποκρίθηκα χωρίς να πείθω. «Δεν είναι εκδικητική· και σίγουρα εγώ δεν πρόκειται να αφήσω άλλη γυναίκα να αποκτήσει δικαιώματα πάνω μου».

Το γέλιο του Φρανκ ήταν βροντερό και αυθόρμητο. «Μπράιαν, δεν μπορείς να κάνεις αλλιώς. Είσαι ένας ρομαντικός Εγγλέζος. Ό,τι και να λες, πιστεύεις στον έρωτα. Τον έχεις ανάγκη. Μια μέρα θα γνωρίσεις τη γυναίκα που θα σε κάνει να λιώνεις για χάρη της. Θα θέλεις να είσαι μαζί της κάθε λεπτό της ώρας. Θα θέλεις να είναι δική σου». Ρούφηξε άλλη μια γουλιά από το μπουκάλι. «Θα γίνεις καψούρης, αγοράκι μου!»

«Ούτε σε ένα εκατομμύριο χρόνια!» απάντησα. «Το δεις εξαμαρτείν...»

Χαμογέλασε. «Θα σου πω κάτι. Θα βάλουμε στοίχημα ότι μέσα σε πέντε χρόνια θα έχεις δαγκώσει για καλά τη λαμαρίνα».

«Και τι θα πάρω αν κερδίσω;»

«Ένα γεύμα στο Σίμσον της Στραντ και αρκετή σαμπάνια για να γεμίσεις μια μπανιέρα».

«Έγινε!»

Το θυμόμουν και χαμογελούσα καθώς απομακρυνόμουν από το πατρικό μου. Είχαν περάσει έξι μήνες από το στοίχημα που έβαλα με τον Φρανκ και είχα ακόμη πολλές πιθανότητες να κερδίσω, αφού δεν ευκαιρούσα ούτε καν να σκεφτώ γυναίκα. Χρειαζόμουν μια δουλειά.

Ο Μπράιαν Γκρόουβερ ήταν ένας νεαρός Άγγλος μηχανικός που διέθετε ό,τι θα μπορούσε να επιθυμήσει κάποιος: γοητεία, πλούτη και μόρφωση. Η μητέρα του ήθελε να παντρευτεί ένα καλό κορίτσι και να κάνει οικογένεια. Ο πατέρας του, πάλι, ήθελε να τον δει στο στρατό. Ο Μπράιαν, όμως, είχε άλλα όνειρα...

Το 1931 αποφάσισε να αναζητήσει την τύχη του στη Σοβιετική Ένωση του Στάλιν. Ήταν μια απόφαση που θα άλλαζε για πάντα τη ζωή του. Στη Μόσχα, στο θέατρο Μπολσόι, ο Μπράιαν γνώρισε μια όμορφη νοσοκόμα, την Ιλεάνα Πέτροβνα. Η συνάντησή αυτή έμελλε να είναι το ξεκίνημα μιας παθιασμένης ερωτικής σχέσης που συγκλόνισε ολόκληρο τον κόσμο.

***Βασιμμένο σε πραγματικά γεγονότα,
το ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΑ είναι η αληθινή ιστορία
ενός άντρα που, ενάντια σε κάθε φυσικό,
πολιτικό και κοινωνικό εμπόδιο, είχε το θάρρος
και την τόλμη να διασχίσει ολόκληρη την Ευρώπη
για να σώσει τη γυναίκα που αγαπούσε.***

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

ΤΑΤΟΙΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550

www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-453-670-2

9 789604 536702

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 07650

ΔΙΑΒΑΖΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ